

in to, prosim lepo, ni majhna reč, ker ta lista zastopata katoliška načela — in laž je jako pregrešna. Učiteljstvo sme biti ponosno, da ima tak vpliv in veliko moč pri ljudstvu. Sedaj se zavedamo svoje moči, naj pazi torej g. dr. Lampe z vsemi drugimi pri vodstvu, da bo vladala sama pravica, resnica, nepristranost in katoliška načela, drugače...

Do sedaj so klerikalci častili svoje kmetiške somišljenike vedno s pridevkom: Naše zavedno, razsodno in katoliško ljudstvo. — Ker so pa ti kmetje bili zoper starostno zavarovanje, ni bilo ljudstvo več zavedno in razsodno, ker se je dalo nahujskati in nalagati od liberalnega učiteljstva. Za uboge pristaše S. L. S. je to prehud poper. Pa tudi katoliško ni več — Bog nam grehe odpusti! — ker je liberalno učiteljstvo klerikalno časopisje razvpilo vse za brezversko, in kdor brezverce poslušal in uboga — ni več katoličan! Ubogo zapeljano ljudstvo, da nisi moglo pokimati kakor navadno tudi onega usodepolnega dne!

Za tako veliko pregrešno delo pride kaznen, a kaznovan ne bo kmet, ki ni hotel pokimati, marveč učiteljstvo, ki je nerazsodnega in nezavednega kmeta zapeljalo, da se mu da enkrat za vselej torbico na usta, če bo še kdaj kmete zapeljalo, ne bo nikdar dobilo povišanja plač. To ni terorizem, marveč pravilna katoliška kazen za storjeni greh. Bog je v raju kaznoval samo kačo zapeljivko, Adama in Evo je pustil brez kazni, tako se danes uči po delih in po novi klerikalni veri.

(Konec.)

Izvenšolsko delovanje učiteljstva.

Poročal na zborovanju učiteljskega društva za sežanski okraj Al. Hreščak.

(Konec.)

Navedel sem do sedaj le nekaj točk našega kulturnega delovanja; naštevati pa bi lahko še dalje in dalje, a to bi pomenjalo le zlorabljeni vašo potrpežljivost. Začetek delovanja nam bo že pokazal obširno cesto pred nami in čim dalje bomo prispeli na tej trnjevi poti, tem mogočnejša strmina se bo dvigala pred našimi očmi. Podobni smo kalikortoliku Hanibal, ki je šele po nadčloveškem trudu premagal težavno pot v Alpih, boreč se na življenje in smrt z majestetičnimi elementi, da si je priboril prosto pot v krasno severitalsko ravnino, ki pa ni bila še zadnji smoter njegove poti. Tudi mi si hočemo priboriti na svojem potovanju udobnejšo cesto. Priborili si je bomo s požrtvovalnim delom.

Kot prva skorajšnja potreba se bo pokazalo našemu odseku sestavljanje statistike o vseh pevskih vajah v našem okraju, o vseh predavanjih, roditeljskih sestankih, novoustanovljenih zavodov, o naročnikih naših učiteljskih listov itd. Tov. Pesek navaja v svoji brošuri „Na delo med ljudstvo!“ tehtne razloge za skupno naročevanje listov potom odseka. Ker smatram te razloge kot znane, nočem izgubljati časa z daljšim razmotrivanjem.

Za današnje svoje poročilo sem si prekrbel tudi izkaz naročnikov (učiteljev) na učiteljske liste tu na našem Krasu. Izkaz kaže dovolj žalostno sliko:

besedah profesorja Foà takoj v pričetku najčistejšega izvora življenja. Mladine naj ne moti skrivnostjo ter nameravano nevednostjo, ki vže domišljijo ter ponižuje otroka, ko na vprašanje, odkod in kako, poslušata tovariša po redneža, kako podira materino bajko.

Prav kot profesorica Kruchenbergova v Baden-Badenu more mati otroku razložiti: „Glej to zrnce, ki poganja kali v zemlji; če ga izruješ — umre. Tako tudi otrok živi pod materinim srcem, kjer zori do gotovega časa, ako izide pred določenim časom, potrebuje mnogo negovanja in v nevarnosti je tudi za življenje; utruji se, pogreša negovanja, naklonjenosti (dobrote), ljubezni. Ko se otrok rodi, naredi materi veliko veselje pa tudi velike bolečine; ko mu je dela mati lastne krvi, da mu še lastnega mleka, da ga zredi v do- brega človeka in državljana.“

Tak resničen materin pouk velja več nego vse bajke, ki dovedejo otroka, da se prepogostoma zateče k tovarišu, ki mu podere zaupanje do lastne porodice. To bodi način pričetka pouka o spolnosti v družini; bodočnost nam pokaže, kdo se s tem pečaj in kako.

A. M.

vseh naročnikov na „Učit. Tovariša“ 31,
" " " „Popotnika“ 21,
" " " „Dom. ognjišče“ 15,
" " " „Zvonček“ 3,
in to od 68 učnih oseb v okraju.

Med takimi, ki niso naročeni na noben list berem imena, da bi se kar za glavo prijel. Ta izkaz bom izročil soc. odseku, da bo po teh dejstvih uravnal svoje delovanje. Če bomo tako temeljito podpirali sami sebe, smemo pač upati na izboljšanje svojega položaja v najkrajšem času.

Po vsem tem, kar smo slišali, mislim, da naj bi si odborniki soc. odseka sestavljali v vsaki vasi sledeče beležke:

- ali je v vasi pevsko in bralno društvo, posojilnica, zavarovalnica za govejo živino, kmetijska podružnica, morebiti kake druge naprave ali kaka druga društva;
- koliko udov štejejo posamezna društva;
- kdo so v odboru;
- županstvo in starešinstvo;
- seznam o vaških inteligentnejših in šoli naklonjenih osebah;
- podatki o ljudskem stanju; premoženjske npravnstvene in slične razmere;
- ali je teren v vasi pripraven za ustanovitev kakega novega zavoda;
- je li potreba predavanj, roditeljskih sestankov (to je tako povsod potrebno) in političnih shodov;
- ker smo ravnokar ustanovili učiteljski orkester in nam bo omogočeno zaradi tega prirejanje koncertov in veselje, zato bo treba tudi vediti, kje bi se taka prireditve izplačala.

Vse take podatke bo treba pošiljati tajniku ali pa predsedniku odseka, da jih zapiše v informacijsko knjigo. Tu morajo biti po abecednem redu označene vse kraške vasi in informacije o njih. Ta knjiga nam bo služila kot najizvrstnejša informacijska pisarnica za vse mogoče zadeve.

Ker bo pa korespondenca mnogo stala, se bo ozreti treba za dohodki, ki bodo omogočili odseku njegovo delovanje. Za prvi čas bo moralo prispevati naše društvo, pozneje pa se bodo že organizirali lastni dohodki; tako n. pr. prostovoljni doneski raznih zavodov (največ posojilnic), dohodki naših prireditev, občinske podpore itd.

Tako bi začeli torej nekako novo življenje v naših društvih. Prvi načrt je napravljen, treba ga je le uresničiti. Naslednje načrte nam bo razvijal naš odsek, ki nam bo redno podajal nekaj letni proračun vsega dela, ki se ima izvršiti v prihodnjem letu. Ne smemo pa misliti, da lahko prepustimo delavnemu odseku vse delo, naj ga on opravlja, kakor ve in zna. To bi ne bilo značajno, še manj pa kolegialno, kar je pa najbolj žalostno, je dejstvo, da bi bilo odsekovo delo brezuspešno, če nima na strani vseh učiteljev Vsi bodimo pripravljeni delovati na vse kriplje za narodno blaginjo.

Ideja, da moramo pomagati ljudstvu, če hočemo sebi pomagati, nam bodi vedno pred očmi. Ne zatismo zvečer prej oči, dokler si nismo zagotovili trdne volje za delo in nikdar ne pozdravljajmo jutranjih solnčnih žarkov brez želje v srcu, da bi nas spremljali tekem dneva po poti za delom za ljudstvo.

Ljudska blaginja nam bodi maksima, ker to je predpogoj naši blaginji. Nihče nam ne more očitati zaraditega egoizma. Če si sploh priborimo boljšo bodočnost, si jo bomo zaslužili s poštenim delom. Vsak delavec je vreden svojega plačila. Če vlečejo drugi stanovi ob manjšem delu mastne plače, imamo tudi mi, ki se trudimo za moralno in materialno rešitev ljudstva pravico, da zahtevamo svojemu delu primernega (in ne mastnega) plačila.

Nekaj pa imejmo vedno pred očmi, ko se obračamo med ljudstvom! Ponudimo in obračajmo svoje moči ljudstvu v korist, naše delovanje naj ga spremlja vsepovsod, pred očmi naj mu bo o vsaki priliki!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo bo imelo v petek, dne 19. marca (na Sv. Jožefa dan), ob dveh popoldne, v II. a razredu I. mestne šole svoj redni letni občni zbor z običajnim vzporedom. K mnogobrojni udeležbi vabita v imenu odbora

Jakob Dimnik, Vendelin Sadar, t. č. predsednik. t. č. tajnik.

Posavski krožek se sestane v nedeljo, dne 21. t. m. ob pol 4. popoldne pri Klemenčiču v Rajhenburgu. Predavalo se bo o zgodovini Rajhenburga. Neki tovariš, humoristično nadahnjena, je obljubil tudi postnemu času primeren referat.

Gosti iz sosednjih šol dobro došli!

Učiteljski krožek za črnomeljski okraj je imel dne 24. februarja t. l. zborovanje na Vinici. Tovariš Lovšin je imel referat: Kako pričeti z roditeljskimi večeri? — Stavilo se je več različnih predlogov. Navzočih nas je bilo lepo število. Med privatnim razgovorom je potožil marsikateri svoj težavni položaj in oddahnil se je, saj je vedel, da z njim sočustvujejo njegovi tovariši. Sklenilo se je med drugim tudi, da se ustanovi pevski zbor.

Saj pesem povzdigne človeka nad zemeljske težave, in kdo tega bolj potrebuje nego učitelj.

Drugi sestanek bo v Dragatušu in železi je, da se ga udeleže tudi drugi tovariši, ki se dosedaj še niso odzvali kružkovemu povabilu.

Slovensko učiteljsko društvo za kočevski okraj zboruje dne 5. aprila v Ribnici. Zborovanje se prične ob 10. uri v deški šoli. Referiral bo „K reformi deželnih šolskih zakonov“ tov. nadučitelj Fr. Stefančič. Tovarišice, tovariši, udeležite se sestanka, saj gre za blagor šole, za prihodnost učiteljstva. Da more vsakdo s pridom slediti referatu in staviti primerne predloge, je nujna potreba, da se postave, ki jih navaja „Tovariš“ v 8. številki, pazno prebirajo. Na zborovanje se vabijo tudi tisti, ki še niso člani društva, in one, ki so tekoče leto vstopili v naš šolski okoliš. Tudi za tiste je prostor in jih čaka prijazen sprejem, ki društva od znotraj še ne poznajo in ki še nikdar niso šteli vinarja za učiteljske organizacije, vendar jih vlečeta čas in razmerje istodobno do povišanja kakor borilca, ki si pritrjujejo na vseh straneh, da se le organizacija razvija. Kakšen užitek so samo referati tov. Stefančiča, je obče znano; tedaj vsem: Na snidenje 15. aprila v Ribnici!

Odbor.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo ima svoj redni občni zbor dne 19. t. m. ob 1. popoldne v Šmarju po sledečem vzporedju:

- Zapisnik in dopisi.
- „Socializem in šola“ — govori g. žel. uradnik Kitek.
- Letno poročilo tajnikovo.
- Letno poročilo blagajnikovo.
- Volitev.
- Slučajnosti.

Odbor.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 4. t. m. v Slov. Bistrici ob dokaj dobri udeležbi; posebno častno je bil zastopan nežni spol, kar bi naj vzeli razni tovariši na znanje. Kot gost je bila prisotna gđc. Ferleževa iz Poljčan.

Po običajnem pozdravu in prečitaniu zadnjega zapisnika predlagal predsednik Koll kot prvo točko dnevnega reda volitev novega zapisničarja. Pri občnem zboru izvoljena gđc. Kunejeva se je tajništvu odpovedala; na predlog tov. Vrščiča se izvoli soglasno ga. Vobičeva iz Studenice.

Izmed dopisov omenja tov. predsednik zadnji „Zvezin“ dopis glede izpremembe v „Bundovem vodstvu ter animira navzoče, da se shoda celokupnega štajerskega učiteljstva v Gradcu po možnosti udeleže. Za tem prečita dopis učit. društva v Voitsbergu, dopis c. kr. namestnije v Gradcu in odpoved dr. Murmeyra, ki zaradi službenih zadržkov ni mogel predavati.

40 letnico ljudskoš. zak. bo slavilo društvo o priliki majniškega zborovanja. Slavnostni govor prevzame tov. Šabati.

Z dopisom odnosno z resolucijami laškega učit. društva se tudi naše društvo stinja ter se sklene v svrhu pozitivnega uspeha izročiti vso stvar v pretres stalnemu konf. odboru.

Roditeljska sestanka v Poljčanah in v Studeniceh sta se obnesla povoljno; vendar je prišlo učiteljstvo do zaključka, da ne kaže klicati referentov iz drugih šol, ki nimajo s temi starši, oziroma otroci nobenega stika. Več staršev se je izreklo v smislu, da naj predava pri roditeljskih večerih vedno le domače učiteljstvo.

Tov. Koll poudarja, naj bi se pri teh sestankih seznanjalo starše tudi s šolskimi postavami, z obravnavanjem zamud itd. Prih. rod. sestanek se vrši 14. t. m. v Studeniceh.

Pri slučajnostih opozarja predsednik na mladinske spise tovarišev Rapeta in Slapšaka za šolarske knjižnice, priporoča društvo „Učit. pripravnik“ v Mariboru ter obljubi povabiti k enemu prihodnjih zborovanj prof. Lavtarja.

Po oficijelnem delu je bila zborovalec dana prilika, spoznati gostoljubnost učiteljstvu naklonjenega gospoda Rud. Ilovška in njegove soproge.

Goriško.

Tolminsko učiteljsko društvo. Za ustanovnico „Učit. konviku“ so nadalje darovali: Dominko in Koch v Čezsoči 6 K, Zavrtnik Ljudmila v Borjani 1 K, Trebše Richard v Kalu 3 K, Gerželj Ljudmila na Slapu 2 K, Mikuž Matej v Logu 3 K, Hude Dragotin v Strmecu 3 K, Ivančič Albert na Kamnem 2 K, Jelinčič Ferdo v Podmelcu 2 K,

Pavšič Dragica v Podmelcu 2 K, Prijatelj Josip na Grahovem 2 K, Perin Marica na Grahovem 3 K, Sattler Andrej na Ljubinju 2 K. Hvala! Dosedaj je vplačanih 88 K. Bovško učiteljstvo se je že, razen enega, vse odzvalo. Čast mu! — Za potovalno ljudsko knjižnico tol. učiteljstva je daroval Andrej Vrtovec 20 knjig. Hvala!

Srednješolski vestnik.

** Slovenski učni jezik na kranjskih gimnazijah. Kakor se poroča, je dovolilo ministrstvo, da se uvede polagoma, in sicer v kolikor je na razpolago novih slovenskih učnih knjig in pripomočkov, na dosedaj dvojezičnih kranjskih gimnazijah slovenski učni jezik. Tako se bo poučeval že v prihodnjem šolskem letu veronauk v petem razredu in grščina v tretjem razredu v slovenščini. Obenem pa se pomnoži tedensko število nemških ur v prvih 2 razredih od 4 na 5 ur in v tretjem razredu od 3 na 4 ure.

** Odvzeta pravica javnosti. Zagrebški „Službeni Glasnik“ poroča, da je vlada sedaj še odvzela srbskemu učiteljsku v Pakracu pravico javnosti. Odredba z dne 24. marca 1904, s katero je bila temu zavodu podeljena pravica javnosti, je razveljavljena. Slava baronu Rauchu!

Književnost in umetnost.

Zvonček objavlja v 3. letošnji številki to-le vsebino: 1. Sosedov Vili. Fran Silvester. Pesem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. Pesek. Povest. — 3. O luni. Josip. Bajka. — 4. Palme. L. O. Poučni spis s podobo. — 5. Bajka o zvončku. Josip. — 6. Prošnja sirote. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 7. Starčkova prošnja. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 8. Kaznovani šaljičev. Marica Gregorčičeva. Igra. — 9. V nosu prst tiči. Nos naprej štrli. Podobi v barvotisku. — 10. Zlato tele. L. Černež. Povest. — 11. Pika na „i“. L. Černež. Pesem. — 12. Kazen. E. G. Angl. Pesem s podobo. — 13. Nerodni Jurček. J. D. Povest. — 14. Odkdaj ima zajček kratek rep. Fran Košir. Basen. — 15. Pri slovesu. L. Černež. Pesem. — 16. Pouk in zabava. Telovadec. — Polje. Iv. Jordan. Uglasbena pesem. — Besedni uganki. Kelc. — Rešitev. — Količek gospoda Doropoljskega.

Popotnik. Letnik XXX., št. 2. — Vsebina: 1. Janko Polák: Nemožnost v moderni šoli. — 2. Ivan Burdian: Tudi pri pouku v telovadbi se je ozirati na praktičnost v življenju. — 3. Anton Leban: Mornarska. — 4. Miro Šijanec: Lev. N. Tolstoj o vzgoji in naobrazbi. — 5. Anton Leban: Odpustnica in odhodnica. — 6. Književno poročilo. — 8. Razgled. Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika.

Vladimir Levstik: Obsojenci. Cena broš. 2 K 50 h, eleg. vezano 3 K 50 h, po pošti 20 h več. Založil L. Schwentner v Ljubljani. Knjiga obsega štiri novele. Vladimir Levstik je bil čitajočemu občinstvu znan veči, noma kot lirik, dasi je spisal že precej proze v „Ljubljanskem Zvonu“, v „Slovanu“ in v podlistkih raznih časopisov. Nedvomno je v liriki sploh njegova največja moč; nekoliko se kaže to tudi v „Obsojencih“. V teh štirih novelah se opaža tudi nagnenje za satiro. Levstik ima tudi slog in kdor zasleduje našo literaturo, ve, da je jako delaven. Veliko važnosti daje Levstik očividno obliki in je srečen z njo. Glede na diktajo je pod Cankarjevim vplivom. Zanimiva knjiga, ki zasluži, da se čita, je, kakor vse Schwentnerjeve izdaje, lepo opremljena in ima prav originalno naslovno risbo slikarja Smrekarja.

Politiški pregled.

* Zunanji položaj je velekritičen. V diplomatskih krogih sodijo, da je avstro-ogrski poslanik grof Forgach v Belgradu intenziviral, ker hoče avstro-ogrška vlada doseči, da se situacija čim najpreje pojasni. Omahljivo in neiskreno stališče Srbije provzroča, da presojo položaj v dobro poučenih krogih kot bolj kritičen, kakor je bil kdaj prej. Situacija se je še v toliko poostrila, da je nemška vlada stavila na ministra zunanjih del barona Aehrenthala vprašanje, ako že ni skrajni čas, da se stavi Srbiji ultimatu m. Splošno vlada prepričanje, da mora že v par dneh pasti odločitev, da li Srbija odneha od svojih zahtev ali pa napravi korak, ki provzroči vojno.

Slovenec v Trstu so sklenili, da se udeleže volitev za mestni svet tržaški ne samo v okolici, ampak tudi v mestu. Volilna reforma — pravi „Edinost“ — po kateri se bo topot prvikrat volilo, daje tudi nam mestnim Slovincem priliko, da se udeležimo volitev za mestni svet na časten in uspešen način. Ni sicer upati, da že letos kateri mestni mandat pribore Slovinci, vendar pa bodo pokazali, osobito v slučaju ožjih volitev, da so odločujoči činitelj v mestu.

* Madjarizacija na Hrvaškem se nadaljuje z vso brezobzirnostjo. Zdaj so privzeli v ta krog tudi vojaške šole. Izšla je odredba, da lahko aspiranti madjarske narodnosti delajo sprejemni izpit v madjarskem jeziku,

oni drugih narodnosti pa v maternem jeziku. a samo takrat, če so v komisiji člani, večji dotičnega jezika. — Za vse madjarske šole na Hrvaškem se nastavi poseben šol. nadzornik, seveda Madjar. — V Babini Gori naseljeni Madjari so poslali hrvaški deželni vladi prošnjo, da izpremeni ime te vasi v „Julian Jalva“. V prošnji zahtevajo nujno rešitev.

* „Veleizdajski“ proces v Zagrebu. Te dni se je začela v Zagrebu obravnava proti 53 osebam, ki so obdolžene veleizdajskih činov. Obtoženci so Srbi in dolže jih, da so pripravljali velebrsko gibanje, ki je bilo naperjeno proti Avstriji. Bana Raucha vlada je to zavohala, in takoj se je začelo preganjanje Srbov. Arestacije „veleizdajnikov“ so se vršile po vrsti, in sedaj se vrši zgodovinski proces, na katerem se hoče dokazati nekaj, česar ni obstajalo. Priče so vladne, obtožencev priče pa je sodni dvor kar zavrnil. Potem si lahko mislimo, na kaki podlagi se vrši proces. Znana je vlada bana Raucha. Nič se ne bo čuditi, ako pridejo obsodbe, ki bodo še tesneje združile Hrvate in Srbe v boju proti madjaronski vladi hrvaškega bana Raucha.

* Madjarski jezik v bosanskih šolah. Sarajevski „Hrv. Dnevnik“ pripoveduje, kako hočejo Madjari utihotapiti svoj jezik tudi v Bosni. Na bosanskih trgovinskih šolah in na učiteljski je v učnem načrtu tudi madjarski jezik kot neobvezen predmet. Ali kaj so storili Madjari iz tega? Učitelji madjarskega jezika, za katerimi stoji gotovo drugi faktorji, so znali ta neobvezen in za učenca nikakor ne potrebn predmet uvesti v šole kot obvezen, uporabivši pri tem različna izkušena „vzgojna“ sredstva.

* Italijanski državnozbornski poslanci nameravajo takoj v začetku zopetnega zasedanja državnega zbora z vsemi silami forsirati italijansko vsučilniško vprašanje, in sicer hočejo imeti vsučilniško v Trstu. Ako ne pojde drugače, se vloži nujni predlog in če se bo vlada temu nujnemu predlogu upirala, bodo Italijani v zvezi z drugimi strankami obstruirali.

* Franciškanom v Bosni in Hercegovini, ki bi radi prišli v bosenski sabor, je dal papež na znanje, da jim prepoveduje sprejeti kakršnikoli poslanski mandat.

* Odprava smrtnih kazni na Ruskem. Komisija dume je sklenila z veliko večino glasov, da se odpravi smrtna kazen.

* Na Balkanu. Srbski zunanji minister Milovanović je izjavil dopisniku „Südslavische Correspondenz“, da Srbi počakajo odločilne besede konference. Izraža nado, da se reši spor brez vojne. — Vodilni srbski državniški so za mirovno sporazumljenje z Avstrijo. Pač sodijo prav, da vojna najbrže ne bi vedla Srbije do sreče. Menda Avstrija tudi uvidi, da je najboljše mirno sporazumljenje. Tudi troški so že tako ogromni, da si ne želimo novih. — Vest, da sta avstrijska in ogrska vlada odločili, da trgovinske pogodbe s Srbijo ne predložita zbornicami, je zbudila v Belgradu veliko nevoljo, ker se vidi, da bi hotela Avstrija z gospodarske strani vplivati na politično stran ter s tem izkusila prisiliti Srbe k popuščanju.

Jubilejski dar.

Učiteljsko — sebi! Tov. Vinko Levstik, nadučitelj v p. in posestnik na Vrhniki, 20 K; tov. Fran Jordan iz Ihana 7 K; tov. Gizela Ušeničnik iz Inana 2 K; četrtoletniki ljubljanskega učiteljskega 2 K; tov. Avgusta Klančar 2 K kot izgubljeno stavo ob postelji bolne kolegince; tov. Rudolf Horvat iz Zagorja na Notranjskem, 5 K namesto venca na grob svojemu svaku Antonu Bergu, učitelju na Gočah; tov. Andrej Lasič, c. kr. okr. šolski nadzornik v Tolminu 10 K; tov. Milena Kiferle iz Medvod, 5 K od prodanih knjžic: Slovenska abeceda za ženska ročna dela; tov. Josip Kobal iz Dolenje vasi pri Senožcah 2 K; tov. Angela Trošt in tov. Julij Slapšak iz Vodice 4 K; Jakobina iz Ljubljane 2 K; tov. Miloš Boš iz Hrastnika 1 K. Rajhenburško učiteljsko pokojnemu tovarišu V. Jamšku v spomin 5 K; skupaj 68 K; zadnjih izkazanih 393-13 K; doslej darovanih 461 K 13 h. Bog plati!

Vestnik.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Marija Veselič iz Budanj. Josip Bezlaj in Janko Likar iz Ljubljane. Josip Kobal iz Dolenje vasi pri Senožcah. Niko Pajalič iz Beršeca v Istri. Fran Auernik od Sv. Florijana pri Bogatu. Rudolf Završnik iz Predvora. Anton Sila iz Ajdovec pri Žumberku; šolsko vodstvo v Št. Janžu na Dolenjskem (6 K). Fran Lunder in Franja Lunder iz Bake. Ivan Demšar iz Šmarjete na Dolenjskem. Anton Baša iz Kazelj pri Sežani. Stefka Knafek-Pečar iz Juršič pri Knežaku. Marija Peče iz Baka. Hinko Legiša iz Škofelj. Bajko Justin in Marija Justin iz Trnja. Matej Jug iz Blok. Ivan Kalan iz Velesevega. Bog plati!

Tolminsko učiteljsko društvo vzdaja pokojnemu Hrabroslavu Volariču, vrlému učitelju in skladatelju, spominsko ploščo v

rojstni hiši v Kobaridu. Slavnost odkritja se vrši dne 8. septembra t. l. Slavimo svoje zaslužne moze!

Mestni šolski zdravnik v Ljubljani. O tem je v zadnji seji razpravljala občinski svet ljubljanski. Poročevalec obč. svetnik tov. Dimnik poroča o županovem dopisu glede ustanovitve službe mestnega šolskega zdravnika. Po drugih mestih se je taka institucija obnesla prav dobro, zlasti pa v Pragi. Po praškem vzorec naj bi se enako ustanovilo tudi pri nas. V letošnjem proračunu je že postavka za prejemke šolskega zdravnika v X. plačilnem razredu od 1. septembra dalje v znesku 972 K. Šolski zdravnik bi sodeloval tudi pri mestnem fizikatu, posebno pri oddelku za infekcijsne bolezni. Zato pa je potrebno, da ima fizikatni izpit. Poleg mestnih ljudskih šol bi nadzoroval tudi vnanjo uršulinsko šolo in enako šolo v Lichtenhurničnem zavodu ter oba mestna otroška vrta ter bi določeval, katero deco je treba poslati v gručsko zdravilišče in počitniško kolonijo Zatiše. Zasebne zavode pa je treba pozvati, da sami preskrbe za svojega zdravnika. Preiskal bi med letom večkrat vse šolske razrede, posebno pa se bo to natančno izvedlo v I. razredu, popolnoma sistematično. Imel bo pod svojim nadzorstvom okrog 4000 otrok. Otroci z ubožnim listom bodo prihajali ob določenem času v reševalno postajo, kjer bo šolski zdravnik ordiniral, imovitejši naj bi pa imeli svojega zdravnika. Izdajal bo tudi izpričevala v šolskih zadevah. Razpisani rok za službo naj se določi do 31. majnika. — Šolski odsek predlaga, 1. da naj se ustanovi s 1. septembrom t. l. služba mestnega šolskega zdravnika, 2. služba bodi dve leti začasna z letno nagrado 2400 K, 3. razpiše se služba do 31. majnika t. l. za sedaj brez fizikatnega izpita, 4. deželni šolski svet naj se naprosi, da proti primerni nagradi podredi delokrogu zdravnika tudi c. kr. vadnice in 5. navodilo, sestavljeno po mestnemu fiziku dr. Kraju naj se vzame na znanje. — Obč. svet. Milohnoja predlaga, naj se služba razpiše do 31. marca, ker bo imel potem zdravnik dovolj časa, da se pripravi za svojo službo in tudi za fizikatni izpit. — Obč. svet. tov. Likozar priporoča, da se naj z ozirom na to, ker je delokrog šolskega zdravnika že takointako razširjen na nekatere privatne zavode in odvzema tudi zavod, na Rakovniku veliko breme mestni občini s tem, da sprejema zanemarjene in izpričene otroke v svojo oskrbo, razširi delokrog mestnega zdravnika tudi na zavod na Rakovniku. Sprejeli so se nato odsekovi predlogi z izpreminjevalnim predlogom obč. svet. Milohnoje in dodatnim predlogom obč. svetnika tovariša Likozarja.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta bo izdalo, kakor smo že poročali, tri lično vezane knjžice za slovensko mladino. Tovariši Andrej Rapč, Julij Slapšak in Engelbert Gangl, priznani najboljši slovenski mladinski pisatelji, so zbrali svoje spise in jih poklonili „učiteljskemu konviktu“ in posvetili slovenski mladini. Rapčevih zvezkov bo približno deset, Slapšakovih tudi najmanj toliko in Ganglovih pa blizu dvajset. S tem podjetjem bo izpopolnjena tista globoka verzela, ki zija na slovenskem mladinskem slovstvenem polju. Prvi zvezek Rapčevih spisov je že vezan, Slapšakov se pravkar veže in Ganglov je pa v tisku. Cena vsakemu zvezku bo 1 krona, s poštnino 10 vinarjev več. Knjžice bo razpečevala Učiteljska tiskarna, kjer naj se tudi naročajo. Odbor „učiteljskega konvikta“ je storil svojo dolžnost; zdaj je pa na vas, kolegi in kolegince, šolska vodstva in krajni šolski sveti, da storite tudi svojo dolžnost. Naročajte te krasne knjžice za šolarske knjžnice in razširjajte jih med slovensko mladino! Čisti dobiček je namenjen učiteljskemu konviktu!

Osebnosti na Kranjskem. Kot supletinjska na ljudski šoli v Škofji Loki je imenovana Poljanec namesto Ljuboslave Oreškove, ki je prevzela neko učno mesto na Štajerskem. Supletinjska M. Piškurjeva pa je imenovana istotam za prov. učiteljico. — Deželni šolski svet je odobril sprejem D. Renerjeve namesto obolele učiteljice M. Kocijančičeve na ubožni šoli v Kočevju. — Na mesto odstopivšega učitelja I. Hudeta v Mirni peči je imenovana supletinjska v Sp. Šiški Milena Kavčičeva kot prov. učiteljica.

Osebnosti na Štajerskem. Za nadučitelja sta imenovana Ivan Krajnik, sedaj nadučitelj na Blanci v Kozjem, in učitelj v Sošanju Anton Nerat v Zgornji Ponikvi. Definitivno so nastavljeni učiteljica Franja Brataničeva v Št. Vidu pri Ptuj, Ana Bežjakova v Vojniku in Avgust Drogenik v Laškem trgu.

Za učiteljski sklad socialnega odseka „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ na Celju je nabral tov. S. Krotky pri učit. zborovanju v Slov. Bistrici 5 K. Hvala! Živeli posnemalci!

Roditeljski sestanek se vrši v nedeljo, dne 14. t. m., zvečer ob pol 6. uri v telovadnici c. kr. rudniške deklishe šole v Idrji. Učiteljica Marija Rupnikova govori o temi „Naše učenke — bodoče gospodinjice“.

V gospodinjstvo šolo na Vrhniki se je sprejelo 51 učenec, mnogo se jih je zaradi pomanjkanja prostora moralo odpustiti.

Osmi sestanek trgovskih in obrtniških vajencev je priredilo učiteljsvo meščanske šole v Krškem. Tov. L. Levstik je nadaljeval svoje predavanje: Zgodovina Slovenec v. Snov nadaljevanje je bila: 1. Začetek 19. stoletja. 2. Francozi na Slovenskem. 3. Povratek avstrijske vlade. 4. Slovenski kmet pred l. 1848. 5. Ilirski pokret. 6. Slovenci in l. 1848. 7. Slovenci za ustavnih bojev. 8. Napredek v šolstvu v 19. stoletju. 9. Napredek v državljanskih pravicah. 10. Napredek in uspehi v narodnem gospodarstvu. — Po zanimivem predavanju je bilo petje, potem pa telovadba.

Častno svetinjo za štiridesetletno zvesto službovanje je dobil v Šmarji pod Ljubljano službujoči nadučitelj tovariš Sim. Punčah.

Na delo med ljudstvo! V mislih imamo naša dva najnovejša lista: „Domače ognjišče“ in „Našo bodočnost“. Oba lista sta velike važnosti za vzgojo našega naroda in za ugled našega stanu. Zato je pa vsakega učitelja in vsake učiteljice sveta dolžnost, da širi in priporoča oba lista med ljudstvom, prvega med starši, drugega med odraslo mladino. Z „Domačim ognjiščem“ bomo napravili prijateljsko vez med šolo in domom, oziroma med starši in učiteljsvom; z „Našo bodočnostjo“ bomo pa imeli stik z odraslo mladino, ki je že dala šoli slovo, da je politični viharji ne zavedo na pota, ki so šoli in učiteljsvu prikriti ali pa odkrito sovražna. Šolskim voditeljem pokladamo toplo na sree, da priporočajo „Našo bodočnost“ učencem in učenkam ob priliki, ko jim izročajo odpustnice. Učitelje obrtnih nadaljevalnih in trgovskih šol prosimo, da priporočajo „Našo bodočnost“ rokodelčičem in trgovskim vajencem, ki pohajajo imenovane šole. Po zgledu krškega učiteljsva naj se prirejajo za učence obrtno-nadaljevalnih in trgovskih šol predavanja, pevške vaje i. dr., da jih tesneje privežejo nase in jih navajamo, da bodo dopisovali „Naši bodočnosti“, ki bo imela za dopise poseben oddelek. Naloga učiteljsva je tudi, da preskrbi za dopise in članke „Domačemu ognjišču“. Vsak zanimiv pojav iz družinskega življenja naj se objavi; list postane vsled raznovrstnosti bolj zanimiv in pridobi več somišljenikov. Dela je torej dovolj in zelo hvaležnega dela; zato le na delo med ljudstvo!

Kaj je bolje za naš stan, delati in privezovati delavne tovariše in tovarišice nase, ali pa zabavljati in pod pretvezo „radikalizma“ poditi ljudi od sebe? Moder politik si prizadeva, da tudi nasprotnika kolikor mogoče pridobi zase, kamoli, da bi somišljenika ter pridnega delavca v naši organizaciji pehal od sebe in iz organizacije. Kdor tako dela ni politik in še manj diplomat. Svoj cilj bomo dosegli le z vpljudnim medsebojnim občevarjem in vzajemno podporo in delom, ne pa z večnim zabavljanjem na tega ali onega tovariša, če je tudi nasprotnega mišljenja. Pozitivno delo bodi naše geslo in naš spasi!

Od Sv. Barbare v Haložlah nam pišejo: Prvi učit. krožek v večjem obsegu v ptujskem okraju se je vršil tukaj 17. svečna ob prav dobri udeležbi. Tov. Pesek je predaval „Česa nam je najbolj treba?“ Razvila se je na to učit. veselica, ki je trajala ob petju, tamburanju in plesu do pozne ure. — Tukajšnja pletarsko šolo je ministrstvo za javna dela preustrojilo v „Državno učno delavnico za košarstvo“. Učenci, ki so morali prej zavod tri leta obiskovati, ga bodo zdaj lahko že v dveh letih dovršili. Šolsko leto traja 10 mesecev in se učit. predpolne od 8. po 12., popoldne pa od 1. do 6. Počitnice in prosti dnevi pa so tako kakor na ljudskih šolah. Učenci pa se sprejemajo tudi med šol. letom. Naročila in pletenice sprejema vodstvo, ki daje tudi razna pojasnila.

Iz Gorice nam pišejo: Okrajni šolski svet za mesto Gorico je dovolil učiteljsvu po 400 K draginjske doklade. K temu koraku ga je dovedlo izvestno le prepričanje, da učitelje ne more ob sedanji draginji s svojo borno plačo izhajati in svojemu stanu primerno živeti. Ako pa uvažujemo, da je učiteljsvo v Gorici primeroma bolj plačano nego na deželi, ako uvažujemo, da mestni učitelji nimajo takih stroškov za šolanje otrok, kot oni na deželi, ki jim pobere to šolanje otrok 1/2 do 2/3 dohodkov in ako nadalje uvažujemo, da je pri nas živež na deželi dražji nego v mestu, ker vse dobivamo iz mesta, tedaj bi bilo pač veliko bolj opravičeno, da se spomnijo tudi okrajni šolski sveti za deželo učiteljsva ter mu pripoznajo draginjske doklade, ako že ne vsem, pa vsaj poročenim. Cital sem, da je v gradiščanskem okraju izpraznjenih okoli 60 učiteljskih mest. Nikako čudo! Laški učitelji beže v mesta, kjer veliko bolje izhajajo. Enako bi bilo tudi na slovenski strani, ako bi imeli slovenske šole po mestih. Ako je katera služba v mestu razpisana, ne manjka prosilcev! Zato je pričakovati, da se deželni poslanci pri prihodnjem zasedanju spomnijo učiteljsva ter mu izpolnijo opravljene prošnje in to tembolj, ker so med njimi tudi oni udje mestnega okrajnega šolskega sveta, ki so dovolili učiteljsvu, kakor gori omenjeno, draginjske doklade ter s tem pripoznali opravičenost učiteljskih prošenj za izboljšanje gmošnega stanja.

*) Vsemu učiteljsvu!

Uredn.

Dne 19. t. m. bo v Vipavi v šoli ob 9. uri dopolne in ob 3. uri popoldne v Dornbergu čebelarski shod. Na obeh shodih bo poročaj tov. nadučitelj Likozar iz Ljubljane.

Dravinski učit. krožek slovenjebistriškega učit. društva priredi tretji roditeljski sestanek v Studenicah dne 14. t. m. ob 3. uri popoldan.

Iz Gotovelj nam pišejo: Tukajšnje učiteljsvo je priredilo v nedeljo, dne 28. februarja t. l., prvi roditeljski sestanek, ki je bil menda tudi prva taka prireditev v Savinjski dolini. Shod je dobro uspel. Na kratka pismena vabila, ki smo jih dali napisati in dostaviti po šolskih otrokih, je vkljub temu, da je bilo skrajno slabo vreme in da nekateri starši le niso vedeli, zakaj pravzaprav gre, došlo k sestanku nad 50 oseb, tako da je bilo zastopanih najmanj dve tretjini onih hiš, ki imajo otroke v šoli. V „Nar. Dnev.“ smo porabili tudi sosede, a odzval se je kot gost samo vrli učitelj tov. Wudler iz Griž. — Na shodu je prvi govoril nadučitelj tov. Brinar, ki je poljudno razlagal, kaj nameravamo z roditeljskimi sestanki in na kak način se naj prirejajo ter je podrobno razpravljalo važnosti vzgojnega delovanja staršev in učiteljev ter kako naj ta dva vzgojna činitelja delujeta iz roke v roko. — Učiteljica gospa Brinarjeva je poslušalec v duhu privedla k šolskim prevencem, naglašajoč, kako važen je prvi vstop v šolo, in je starše v presrečnih besedah poučevala, kako je otroke pripravljati za šolo. — Učiteljica gđe. Kalškova je imela govor o vzajemnem vzgojnem delovanju staršev in učiteljev, in sicer je podrobno razpravljala nastopne točke: 1. olikano vedenje, 2. snaga in red, 3. nadzorovanje otrok o izvencem času in njihovih opravila, 4. gojitev varčevanja. — Vse govore, ki so bili tako prirojeni, da se je skozi nje kot rdeča nit vila ozir na domače razmere, so poslušali z napeto pažljivostjo. Ves sestanek je napravil vtisk medsebojne vdanosti in presrečnosti. To so potrdili drugi dan šolski otroci, ki so naivno pripovedovali, s kakšnimi vtiski so prišli starši s shoda domov. — Prihodnji sestanek priredimo najbrž v jeseni ali šele prihodnjo zimo. Na enem samem takem sestanku se da silno veliko povedati in se dogovoriti. Prepogosti takšni shodi bi utegnili — tako sodimo mi — zgrešiti svoj prvi namen.

Roditeljski večeri v tržaški okolici.

V tržaškem predmestju Rojanu se je osnoval odbor za prirejanje roditeljskih večerov, ki mu je tržaško učiteljsvo drage volje obljubilo sodelovanje. In tako sta se v mesecu februarju vršila v rojanskem konsumnem društvu še dva roditeljska večera, menda prva na tržaških tleh. Pri prvem dne 7. februarja, je predaval tov. Josip Pertot o temi „Bo li otrok srečen ali nesrečen, kreposten ali ne, je odvisno mnogo od vzgoje“. Pri drugem, dne 27. februarja, pa sta govorila tovariša Adalbert Stubel in Ferdo Plemič, prvi o temi „Soglasje med roditelji je velikega pomena pri vzgoji otrok“; drugi pa o temi „Zakaj otrok laže in kako temu odpomoči“. S tem je bil prebit led na tem polju tudi na tržaških tleh. Tovarišem želimo obilnega uspeha in obilo posnemalcev. Natančneje poročilo priobči „Domače ognjišče“.

Družba sv. Cirila in Metoda ima v zalogi mnogo in prav lepih velikonočnih in pomladanskih razglednic. Odklikujejo se po varijaciji, kakor tudi po svoji dovršenosti. Nobena trgovina, bodisi v mestu hodiši na deželi, ne sme biti brez teh razglednic. Čisti dobiček je namenjen obrambi in prosveti našega naroda. Vse slovenske trgovce, kakor tudi odjemalce prosimo, da naročajo in uporabljajo v prvi vrsti družbine razglednice, ki se dube v pisarnici družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Bliža se mlada, vse oživljajoča Vesna, ki bo poklicala slednjo kal v življenje, o, da bi se zbudilo s pomladnim peštrim življenjem tudi v našem narodu novo življenje narodne probeje in zavednosti!

„Hrvatski učiteljski dom“, glasilo „Saveza“ prijavlja v svoji zadnji številki v celoti govor tov. Gangla z božičnega shoda kranjskega učiteljsva.

Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole se prične pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani v petek, dne 16. aprila 1909 ob 8. uri na c. kr. učiteljski v Ljubljani. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenosti preiskušnji je po predpisanim službenem potu vlagati tako, da bodo do 10. aprila v rokah raznateljstva izpraševalne komisije.

Šolsko zdravstvo.

Zdravstvena uporaba šolskega odmor. Brezpogojno se mora zahtevati z zdravstvenega stališča počitek med pomembnimi urami za šolsko mladež. V napojeni šolski sobi se kmalu pokvari zrak, in že iz tega vzroka so potrebni odmori med dvema predmetoma, da se prezrači soba. Toda tudi od možgan ne moremo zahtevati, da bodo vedno delali brez počitka in miru. Med poukom se ne sprejme oživljajočega kisika v zadostni količini, medtem ko se izdiha dovolj ogljenčeve kisline. Sedenje otežkoči kroženje krvi in dihanje. Torej je naravno in razumljivo, da zdravi otroci ne počivajo med počitkom, da tekajo, skačejo, se pretepajo; sploh svoje telo tako gibljejo, da se kri izčisti in osveži, kar je za delujoče možgane neobhodno potrebno. Že